

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN
CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER (CES)

BREXIT OCH FISKENÄRINGEN

En studie om politisk bullshit i brittisk politik.

Karl Juliusson

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2020
Handledare:	Jens Norrby

Abstract

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2020
Handledare:	Jens Norrby
Nyckelord:	Brexit, <i>Bullshit</i> , fisheries management, Common fisheries policy, Fisheries Act, election promises, party behavior
Antal ord:	12 658

Brexit and the UK's withdrawal from the EU has among many other things lead to new regulations concerning fisheries management. The referendum campaign in favour of Leave built its case around arguments without any concern about the truth, *bullshit*. Through a qualitative text analysis, the thesis studies the view from different stakeholders and presents their opinions on how to regulate fisheries when the UK enters the post EU era as an independent coastal nation. It investigates the expectations of the industry and of the government concerning on how to translate the result of the referendum into political decisions and agreements. By following the emerging Fisheries Act in the Hansard, the communication efforts from the big organizations in the fishing industry, the Scottish Fishermen's Federation (SFF) and The National Federation of Fishermen's Organizations (NFFO), New Under Ten Fishermen's Association NUTFA and one environmental NGO Greenpeace it reflects the expectations on the new Fisheries Act, looking particularly how these expectations were managed through the use of political bullshit. A picture of an unbalanced industry with very divergent needs emerges during the processing of the regulation as well as the utterly complex nature of fisheries management.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte	3
2. Bakgrund.....	4
2.1 Brexitomröstningen.....	4
2.2 Det brittiska fiskets roll i Brexitprocessen	5
3. Teori och tidigare forskning.....	8
3.1 Tidigare forskning	8
3.1.1 Folkomröstningar.....	8
3.1.2 <i>Bullshit</i> och Post-truth	8
3.1.3 Förväntningar på Brexit.....	9
3.2 Teori	10
3.2.1 Bullshit.....	10
3.2.2 Vallöften och faktisk politik	11
4. Metod och material	12
4.1 Metod	12
4.2 Material	14
5. Resultat	17
5.1 Vallöfte eller <i>bullshit</i>	17
5.2 Vägen till faktisk politik.....	18
5.2.1 Intresseorganisationernas inledande kommunikation.....	19
5.2.2 Vitbok om fiskepolitiken 2018	20
5.2.3 The Fisheries Bill 1.....	22
5.2.4 Valet 2019.....	23
5.2.5 The Fisheries Bill 2.....	24
5.2.6 Handelsavtalet med EU	26
6. Slutsatser	28
6.1 Analys.....	28
6.2 Diskussion	31
Källförteckning	34

Figurförteckning

Figur 4.1 Översikt intresseorganisationer aktiva i samband med folkomröstningen och i arbetet med den nya fiskepolitiken.....	13
Figur 4.2 Analysschema.....	14
Figur 5.1 Tidslinje ny fiskepolitik.....	19
Figur 5.2 Sammanfattning resultat.....	27

Förkortningstabell

CFP – Common Fisheries Policy

TAC – Total Allowable Catch

ITQ – Individual Transferable Quotas

SFF – Scottish Fishermen's Federation

NFFO – National Federation of Fishermen's Organisations

NUTFA – New Under Ten Fishermen's Association

DDA – Direct Democratic Approach

DSA – Democratic Systems Approach

1. Inledning

It's the slogan, stupid: The Brexit Referendum

The reason why the United Kingdom voted to leave the European Union can be expressed in three words: 'Take Back Control'. The Leave side used the alluring slogan repeatedly and relentlessly whereas the Remain side never coined a simple and affective slogan. Leave's slogan was vague and often masked an inaccurate description of decision-making in the EU. But in political campaigns what matters is not what is accurate, but what works. (Haughton, 2021)

Det som inte skulle hända hade hänt, resultatet av folkomröstningen visade att en knapp majoritet hade röstat ut Storbritannien ur EU efter en kampanj som inte liknade någon annan i Storbritanniens politiska historia säger James Ball i boken *Post-truth, How Bullshit Conquered the World*. (2017, s. 17). Ingen visste vid omröstningstillfället vad ett eventuellt utträde skulle innebära i mer konkreta termer däremot visste väljarkåren vad ett medlemskap innebar. *Post-truth* blev årets ord enligt Oxford Dictionaries (Press, 2016). Adjektivet beskriver en värld där känslor och personliga övertygelser har större betydelse än fakta när det gäller att påverka opinionen, skriver *Språktidningen 2016* (Svensson, 2016). Ett fenomen som i hög grad kom att präglade kampanjerna inför folkomröstningen om Storbritanniens EU-medlemskap (Marshall & Drieschova, 2018).

Filosofen professor Harry G Frankfurt vid Princeton University definierade 2005 begreppet *bullshit* i boken *On Bullshit*. Frankfurt konstaterar att till skillnad från lögnaren som alltid har en uppfattning om vad han anser vara sanningen har den som ägnar sig åt *bullshit* inget intresse av vare sig sanningen eller lögnen. Det som enda som har relevans för *bullshit*-användaren är att det gagnar hans syften. Det må vara hopplöst av fakta eller rena fantasier, så länge som det stödjer hans syften spelar det ingen roll. *Bullshit*-användaren bryr sig överhuvudtaget inte om sanningen vilket enligt Frankfurt medför att *bullshit* utgör ett större hot mot sanningen än vad lögnen gör (Frankfurt, s 55, 61). Frankfurt berör frågan om varför det förekommer så mycket *bullshit* och konstaterar att det är omöjligt att säga om det förekommer i större utsträckning än tidigare men att det kommuniceras mer än någonsin på många sätt (Frankfurt, s 62). Kristof Jakobs drar slutsatsen att i tider av missnöje förefaller kampanjerna ha större betydelse än någonsin (2018, s. 494) vilket skulle kunna innebära att en kampanj som baserar sig på *bullshit* och erhåller majoritet i omröstningen kan orsaka allvarliga konsekvenser för tilltron till

demokratien. Kovic m.fl. finner att en av effekterna av bullshit i politiken är att den politiska polariseringen ökar (2019, s. 11). I studier av det brittiska politiska landskapet post Brexit har Browning visat indikation på ökad polarisering som tar sig uttryck i till exempel försök att misskreditera kritiska röster (2019, s. 238).

Fisket blev en stark politisk symbol hos Leave-kampanjen där fiskenäringen kom att utnyttjas som ett EU-avskräckande exempel i opinionsbildningen inför omröstningen. Fiskefrågan kom med tiden också att bli en mycket tung faktor i förhandlingarna mellan Storbritannien och EU. Fisket utgör dock en mycket liten del av ekonomin i såväl EU som Storbritannien men har stor betydelse för berörda kustregioner på bägge sidor om kanalen (Ares, 2019b, s. 5, 7-9). Fisket i vattnen runt Storbritannien har stor betydelse för EU:s fiskeflotta, i genomsnitt producerade övriga EU länders fiskeflotta drygt 50% av fisk och skaldjur fångade i Storbritanniens ekonomiska zon årligen (Ares, 2017, s. 6). Det brittiska fisket brottades samtidigt med en rad problem vilka av branschen i stor utsträckning skyllades på EU:s gemensamma fiskepolitik. Den brittiska fiskenäringen är i sin tur beroende av inte minst EU:s inre marknad som står för en stor del av försäljningen av fisk fångad av brittiska fiskebåtar. Det ömsesidiga beroendet kommer att finnas kvar även sedan Storbritannien har lämnat EU vilket Leave-kampanjen valde att ignorera.

Fiskenäringen och de lokala kustsamhällena tog fasta på kampanjens vaga utfästelser trots att fakta pekade i motsatt riktning. Till detta kan läggas att Storbritannien importerar det mesta av till exempel torsken som konsumeras i landet (Ares, 2019b, s. 8). Dessa omständigheter borde ha fört med sig att fisket skulle ha talat till fördel för Remain-sidan. Efter närmare 40 år av relativ fred på fiskeområdet kom fiskeförvaltningen att segla högt upp på dagordningen igen. Framför allt Leave-kampanjen utlovade fisk och eget vatten för fiskenäringen vid ett utträde ur EU och lyckades att mobilisera väljare genom vad som verkar vara *bullshit*, argument som i stort sett kan beskrivas som vilseledande förvanskningar. Förväntningarna från fiskenäringen var lika höga som Nordsjöns vågor. En vanlig uppfattning tycktes vara att om vi bara tar oss ur EU:s gemensamma fiskepolitik kommer vår fiskenäring att blomstra igen. Oavsett den faktiska händelseutvecklingen under åren 2016–2020 föreföll förväntningarna på ett för Storbritanniens fiskenäring positivt utfall att stå fast.

1.1 Syfte

Resultatet av folkomröstningen om fortsatt EU-medlemskap i Storbritannien skakade om världen och väckte många frågor. Hur skulle Leave-kampanjens innehållslösa budskap omsättas i praktisk politik? Befintlig forskning på området fokuserar i stor utsträckning på effekterna av *bullshit* i ett generellt perspektiv. Mitt intresse för frågan kretsar kring effekterna av *bullshit* ur ett konkret perspektiv. Vad händer då väljarna inser att det var just *bullshit* som utlovades, vilka blir reaktionerna? Då regleringen av fisket är en mycket komplex fråga där kuststaterna tvingas till samarbeten och gemensam förvaltning av fiskbestånden men samtidigt tämligen väl avgränsad väljer jag att granska hur fiskepolitiken hanterades post Brexit. Jag väljer att snäva in perspektivet mot en avgränsad sektor, fiskenäringen och genomföra en konkret studie av ett fåtal argument genom den politiska processen i samband med inrättandet av Storbritanniens nya fiskelagstiftning.

Mitt arbete syftar till att belysa hur den brittiska regeringen omsatte den vinnande Leave-kampanjens utfästelser till faktisk politik, fiskenäringens förväntningar på Brexit, vilket resultatet blev och hur fiskenäringen uppfattade resultatet. Jag avser att granska processen som ledde fram till fiskepolitiken och handelsavtalet som fastställdes av parlamentet i Storbritannien i samband med utträdet ur EU i slutet av 2020.

Frågeställningar:

- Lämnade Leave-kampanjen några löften i fiskefrågan och i vilken utsträckning kan dessa i så fall karaktäriseras som *bullshit*?
- Hur påverkades det politiska arbetet med och innehållet i Storbritanniens nya fiskepolitik under åren 2016–2020 av Leave-kampanjens utfästelser?
- Hur uppfattade fiskenäringen innehållet i den nya fiskepolitiken och resultatet av handelsöverenskommelsen med EU?

2. Bakgrund

2.1 Brexitomröstningen

När dåvarande premiärministern David Cameron i januari 2015 utlovade en folkomröstning om Storbritanniens medlemskap i EU var avsikten snarare att befästa medlemskapet och överbrygga motsättningarna inom det konservativa partiet än att äventyra medlemskapet. Remain-kampanjen hade länge ett förhållandevis stort försprång och alla tidigare erfarenheter tydde på att det skulle öka. Den som genom en viss valutgång riskerar att få en negativ inverkan på sin privata ekonomi tenderar att inte rösta på det alternativet. Kampanjen inför omröstningen kom att präglas av två helt skilda ansatser. Remain-kampanjen fastnade i detaljer, försvarstal och praktikaliteter medan Leave-kampanjen skickligt genomförde en slug kampanj som i stort sett byggde på löften som ingen hade några intentioner att leverera. Begreppet *bullshit* ligger nära till hands att använda som beteckning på framför allt Leave-kampanjens utfästelser (Ball, 2017, s. 17). Budskapen var att man skulle ta tillbaka kontrollen över sitt eget vatten, ta upp sin egen fisk, värna sina egna fiskare och återge kustsamhällena deras forna glans. Hur detta skulle gå till i praktiken berördes inte, det landade på regeringens bord när väl väljarna hade sagt sitt. Få regeringsmedlemmar hade dock ingått i Leave-kampanjen och då David Cameron avgick omedelbart efter omröstningen för att ersättas av Theresa May som också hade ingått i Remain-kampanjen gjorde det inte den praktiska politiken enklare.

Folkomröstning som demokratiskt instrument vid viktiga avgöranden har kommit att användas allt oftare. Komplexa frågor reduceras till antingen/eller frågor som i efterhand måste översättas till konkret politik som ofta får stora konsekvenser. Brexit-omröstningen lämnade en rad obesvarade frågor efter sig, de var inte adresserade i vare sig kampanjerna eller på röstsedlarna. Frågor som till exempel migration, gränskontroll, handel, medborgarrättigheter och finanser återstod att reglera (Hobolt m.fl., 2020, s. 2). Omröstningen var heller inte i förväg tydligt definierad som antingen rådgivande eller bindande. Theresa May som efterträdde David Cameron som premiärminister uttryckte att "Brexit means Brexit" vilket ytterligare förstärkte det faktum att omröstningsresultatet fick större legitimitet än den traditionella brittiska representativa demokratin utövad av parlamentet (Laffan, 2018, s. 91).

Folkomröstningen 2016 var inte den första brittiska omröstningen om fortsatt medlemskap i EU. Den första hölls redan 1975 då det erhöles en tydlig majoritet för fortsatt medlemskap.

Trots stora skillnader i hur kampanjarbetet bedrevs vid omröstningarna 1975 och 2016 finns det vissa likheter. Vid bägge tillfällena föregicks omröstningen av en omförhandling av Storbritanniens medlemsvillkor i EU samt ett förväntat ja till fortsatt medlemskap. De två stora partierna var splittrade internt vilket lede till att det skapades partiöverskridande organisationer som drev respektive sidas kampanj. Frågorna som lyftes i bägge omröstningarna rörde till stor del ekonomi och återupprättande av landets suveränitet. I kampanjen 2016 syntes framför allt hos Leave-kampanjen tydliga ”vi och dem inslag”: eliten – folket, Storbritannien – EU och migranter – infödda engelsmän är exempel jag har funnit i spåren av kampanjen. Leave-kampanjens ihärdiga användande av parollen ”Take Back Control” reflekterade någon form av suveränitetsfokusering inte minst med sitt orimliga påstående att ett utträde skulle leda till ”Independence Day” (Gordon, 2016, s. 334). Kampanjen blandade dessutom två vitt skilda suveränitetsbegrepp, den inrikespolitiska vilket fokuserar på parlamentets suveränitet och den nationella suveräniteten för Storbritannien som stat (Gordon, 2016, s. 335). Området som dock kom att dominera Leave-kampanjen var migrationen vilket hade seglat upp som en mycket stor fråga för väljarkåren.

2.2 Det brittiska fiskets roll i Brexitprocessen

Leave-kampanjen utnyttjade det faktum att den historiska bilden av Storbritannien som en sjöfarnation hade kommit att ge fisket ikonstatus. Bilden kan ses i många symboler som förekommer i den brittiska vardagen. I Skottland har exempelvis makrillen ersatt Winston Churchill på fem-pundsedeln. Fisket är en stark politisk kraft i alla nationerna i Storbritannien, betydligt större än vad näringen motiverar sett ur nationalekonomisk synvinkel och har också stor sysselsättningspolitisk tyngd sett ur ett regionalt och lokalt perspektiv i de berörda kustområdena (Ares, 2019b, s. 5-8). Fiskeindustrin är alltså starkt förankrad i den brittiska kulturen och kom att få en stark roll i Leave-kampanjens retorik där bland annat orättvisa fiskekvoter och andra nationers tillgång till Storbritanniens fiskevatten fick symbolisera EU:s överstatlighet och ingrepp i den nationella suveräniteten (Ares, 2019b, s. 13-14). I kampanjerna inför folkomröstningen 2016 lyftes fisket av Leave-sidan fram som en symbol för den oberoende kustnationen och avsikten att ta tillbaka kontrollen. Kampanjen var mycket effektiv i att ge väljarna intrycket att de lovade stora förändringar, i efterhand är det dock svårt att fastställa exakt vad som sades då de officiella hemsidorna snabbt raderades och annonseringen i huvudsak var personligt riktade budskap i sociala medier.

Fiskenäringen kom att utgöra en stor del av den politiska agendan i Brexit förhandlingarna. De skotska fiskarnas organisation SFF uttalade till exempel att lämna EU skulle medföra ett hav av möjligheter för industrin (Weir & Kerr, 2020, s. 2). Det finns ett ömsesidigt beroende vilket borde underlättat för parterna att komma överens men i praktiken blev det snarare tvärtom. Tillgång till fiskevatten, fiskekvoter och marknader balanserades mot frågor som konkurrens och tvistelösning. Konsolidering av den brittiska fiskenäringen har lett fram till att några stora bolag kommit att kontrollera en stor andel av de fasta fiskekvoterna, mer än 2/3 av Storbritanniens fiskekvot kontrolleras av 25 bolag. Greenpeace noterar dessutom att kustfiskarna som utgör 77% av fiskeflottan endast får knappt 4% av den nationella fiskekvoten (Dowler, 2018) vilket har bidragit till att näringen har givit uttryck för splittrade förväntningar på Brexit. Det finns relativt få röststarka aktörer inom fiskenäringen i Storbritannien, de som utmärkte sig i samband med folkomröstningen och tiden därefter var: The National Federation of Fishermen's Organisations (NFFO), Scottish Fishermen's Federation (SFF), New Under Ten Fishermen's Association (NUTFA) och Greenpeace. Utöver dessa förekommer mer sporadiskt ett antal producentorganisationer (PO) vilka företräder de fiskare som är medlemmar vilket kan variera från ett stort fartyg till ett antal små båtar som är geografiskt samlade i till exempel en specifik hamn.

NFFO bildades 1977 i samband med förhandlingarna inför inrättandet av EU:s gemensamma fiskeripolitik (CFP). I starten återfanns medlemmarna huvudsakligen i nordöstra England men upptagningsområdet har genom åren utvidgats till att omfatta hela den engelska kusten, Wales, Nordirland och Kanalöarna.

SFF bildades 1973 med syfte att företräda intressena för Skottlands fiske-sammanslutningar. Organisationen spelar en aktiv roll såväl nationellt som internationellt och bedriver aktivt lobbyarbete i Edinburgh och London. Federationen omfattar ca 400 fartyg samlade i åtta underavdelningar (SFF, 2021).

NUTFA är den enda organisationen i Storbritannien som specifikt är inriktad mot den del av fiskeflottan som är mindre än 10 meter. Organisationen bildades med syfte att förändra kvottilldelningen som upplevdes som ofördelaktig för de mindre båtarna vilka huvudsakligen fiskade i de kustnära vattnen för att så småningom utvecklas till en intresseorganisation med ett relativt brett arbetsområde. På hemsidan framstår organisationen som en förhållandevis slimmad icke vinstdrivande organisation (NUTFA, 2021).

Greenpeace i Storbritannien har engagerat sig i frågan om hållbart fiske. De har bland annat publicerat två tunga artiklar under rubriken *Unearthed* där de går på djupet med den stora koncentrationen av fiskekvoter till några få mycket stora fartyg (Dowler, 2018, 2019).

3. Teori och tidigare forskning

3.1 Tidigare forskning

Resultatet av folkomröstningen om Storbritanniens medlemskap i EU förvånade omvärlden då det inte motsvarade förväntat utfall. Folkomröstning som verktyg i en representativ demokrati, kampanjutfästelser som till stor del betecknats som *bullshit* och användning av riktade budskap i sociala medier förefaller ha påverkat väljarkåren. Den befintliga forskningen inom området är till stor del inriktad på ett brett perspektiv varför jag väljer att genomföra en detaljerad studie av ett fåtal argument och följa dessa genom den politiska processen.

3.1.1 Folkomröstningar

De senaste årens alltmer frekventa användning av folkomröstningar i de demokratiska processerna har väckt forskningens intresse för metodens lämplighet och legitimitet. Det traditionella synsättet präglas av begrepp som direkt och representativ demokrati där det ena ofta ställs mot det andra (El-Wakil & McKay, 2020, s. 449). El-Wakil och McKay argumenterar för att det är dags att bredda fältet och betrakta folkomröstning som ett av många verktyg som kan appliceras för att stärka den demokratiska processen. De belyser att såväl populistpartier som gräsrotsrörelser kan utnyttja folkomröstningsverktyget i manipulativa syften om inte för- och nackdelar samt möjliga användningsområden lyfts fram i ljuset. (El-Wakil & McKay, 2020, s. 459). Folkomröstningens förändrade dynamik i tider av populism och missnöje har uppmärksammas av Kristof Jacobs i en studie där han bland annat drar slutsatsen att i tider av missnöje förefaller kampanjerna ha större betydelse än någonsin (Jakobs, 2018, s. 494). De väljare som påverkas mest av kampanjen kan komma att bli tungan på vågen. Browning visar i sin forskning att Leave-kampanjen byggdes runt en rad populistiska fantasier som fick stor dragningskraft på många av de väljare som uppfattade sig själva som marginaliserade och drabbade (Browning, 2019, s. 235). Kampanjens *Take back control* var ett argument eller en fantasi som lockade bland annat fiskenäringen.

3.1.2 *Bullshit* och Post-truth

Presidentvalet i USA 2016 och folkomröstningen om Storbritanniens medlemskap i EU har bidragit till att intresset för forskning om begreppet *bullshit* har ökat. I en tid då missnöje och populism växer runt om i världen ökar förekomsten av *bullshit* på den politiska arenan sedan de konventionella partierna tappat i betydelse och mer opportunistiska politiska aktörer har

vunnit terräng, skriver till exempel Hopkin och Rosamund (2018). Fenomenet med ett ökat avstånd mellan den politiska retoriken och sanningen är dock inte begränsat till populistiska politiker utan är ett betydligt bredare fenomen i den nutida politiken (Hopkin & Rosamond, 2018, s. 642). Spridningen av politisk *bullshit* har belysts i flera studier där till exempel Collins (2019) konstaterar att ett av problemen med post-truth och *bullshit* förefaller vara att det journalistiska monopolet på konstruktionen av verkligheten har brutits och att varken regeringar eller media har kommit fram till ett övertygande motdrag. Marshall och Drieschova (2018) identifierar två nyckelfaktorer i processen: sociala medias framgångar som medför att vem som helst kan lägga upp ogrundade påståenden på nätet samt den växande misstron mot demokratiska institutioner, politiska eliter, experter och traditionella media. Effekterna av *bullshit* i politiken har kommenterats av bland annat Kovic m.fl. (2019) som konstaterar att demokrati utan verklighetsanknytning varken ser problemen än mindre finner lösningar på dem. Detta hotar att underminera tilltron till demokratin och bidra till en ökad politisk polarisering. Då politiska motståndare snarare kommer att ses som fiender som är våra motsatser riskerar vi att överge fredliga och inkluderande sätt att ta politiska beslut för att i stället låsa in oss i våra egna grupper (Kovic m.fl., 2019, s. 11). Browning noterar att för de som röstade Leave var omröstningen laddad med hopp och drömmar om återfunnen självständighet, kontroll, frihet och handlingskraft (2019, s. 222). Brexitomröstningen lyfts av Marshall och Drieschova (2018) fram som ett typexempel på post-truth politik. En politik som syftar till att sprida budskap som utan att vara faktabaserade leder till känslomässiga reaktioner och får stor spridning. För fiskerieringens del innebar detta att fiskarnas förväntningar på Brexit kom att kretsa kring frågor som att stänga ute andra nationers båtar från brittiskt vatten, kraftigt höjda fiskekvoter och en vitalisering av hårt drabbade kustsamhällen.

3.1.3 Förväntningar på Brexit

Brexit-omröstningen gav politikerna mandat att avsluta Storbritanniens medlemskap i EU men den gav ingen vägledning till hur det skulle ske eller vilket resultat som väljarna kunde se som legitimt. Hobolt, Tilley och Leeper (2020) frågar sig hur ansvariga politiker översätter ett dikotomt valresultat till politik som inbegriper komplicerade politiska uppgörelser och vad väljarna anser om politiken som följer på omröstningen. Oavsett vilket alternativ man hade röstat på uppfattades legitimiteten i den faktiska politiken som låg, det fanns inget politikområde där någon av grupperna var nöjd. Leave-röstarna, vinnarna, var de som uppfattade den förda politiken som minst legitim. Detta tyder på att oavsett om man befinner

sig i vinnar- eller förlorarlägret så kommer det att finnas ett missnöje med det politiska utfallet (Hobolt m.fl., 2020, s. 16). Fiskenäringen i Storbritannien hade stora men tämligen varierande förväntningar på Brexit varför näringens reaktion på slutresultatet blir intressant att studera närmare. Weir och Kerr (2020) identifierar tre tydliga grupper inom den skotska fiskenäringen som har sinsemellan distinkt olika inställning till frågor som berör det framtida fisket. Studien genomfördes dock innan *Fisheries Act* och handelsavtalet med EU var färdigställda. Effekterna av en kampanj som byggde på i mångt och mycket missledande och stundtals uttalat falska argument borde kunna skönjas även i det lilla perspektivet, fiskenäringen, vars reaktioner på den nya fiskelagstiftningen och på det färdiga handelsavtalet var tydliga.

Fiskenäringen får utgöra bas för studien då ett tydligt missnöje har funnits med CFP och medlemskapet i EU i branschen sedan lång tid. Kampanjernas betydelse, spridningen och tillämpningen av *bullshit* och näringens syn på legitimiteten i den förda politiken bör vara möjlig att följa inom ramen för arbetet. Jag har valt att studera hur Leave-kampanjen omsätts till reell politik och hur detta uppfattas av fiskenäringen.

3.2 Teori

3.2.1 Bullshit

Lögnen har ersatts av *bullshit* säger Hopkins och Rosamund och lutar sig på H Frankfurts essä från 2005 *On Bullshit* (Frankfurt, 2005). Skillnaden mellan lögnen och *bullshit* är att lögnen är beroende av sanningen då lögnen är ett avsiktligt döljande av sanningen. *Bullshit* däremot är helt oberoende av sanningen och kan inte heller motbevisas av fakta. Detta är enligt Hopkins och Rosamund det som gör *bullshit* så farligt och socialt frätande (2018, s. 643).

Post-truth som fenomen har varit aktuellt i den akademiska diskussionen under en längre tid. Det kan spåras tillbaka till Ralph Keyes breda sociala kritik mot oärlighet och vilseledande från 2004 men har alltmer kommit att användas i den allmänna debatten runt den samtida politiken (Hopkin & Rosamond, 2018, s. 641). Den minskade betydelsen av att förankra politiska uttalanden i verifierbara fakta blir allt tydligare. Fenomenet kan inte tillskrivas enbart populistiska politiker utan verkar ha fått en större utbredning än så. Hopkin och Rosamund (2018) argumenterar för att utvecklingen orsakats av att de traditionella partiernas betydelse har urholkats. Politiska beslut har drivits igenom trots att fakta och expertis kan visa att det är mycket dåliga idéer att genomföra förslagen. Det som gör att dessa dåliga idéer kommer upp

och överlever i den politiska världen kan förstås genom begreppet *bullshit*. De skriver att retoriska yttranden har betydelse såtillvida att de formar såväl problemen, lösningarna som narrativet. Kommunikativ diskurs och politisk retorik är inte enbart en följd av varandra utan bidrar också till att forma den sociala verkligheten. Idéerna göds av till exempel medierna, lobbying eller av medborgarna själva. Ett exempel är differensen mellan den allmänna uppfattningen i Storbritannien om invandringen och den statistiskt belagda verkligheten. Bobby Duffy visade 2014 att den allmänna uppfattningen i Storbritannien var att 31% av befolkningen var född utomlands när det i själva verket var ca 13% (2014, s. 260). Han konstaterar också att antalet migranter generellt överskattas och att denna överskattning tenderar att fokusera på de grupper man har mest negativ inställning till. Trots att fakta visar något annat är det mycket svårt att få stopp på påståendena (Hopkin & Rosamond, 2018, s. 643).

3.2.2 Vallöften och faktisk politik

Partier tar sina vallöften på allvar skriver Elin Naurin i *Election Promises, Party Behavior and Voter Perceptions* (2011). Hon noterar dock att det är tydligt att vallöften kan uppfattas väldigt olika. Ett löfte är inte något så enkelt som ett löfte i politikens värld. Framför allt har vanliga medborgare ofta en helt annan uppfattning än forskarna när de utvärderar om partierna har hållit sina vallöften. Vallöften är ett centralt begrepp för den representativa demokratin då de fyller flera funktioner för väljarna. De visar vad partierna vill göra i framtiden, de utgör en riktlinje för partierna mellan val och ger en möjlighet att utvärdera hur väl partierna har lyckats under mandatperioden (Naurin, 2011, s. 5). Vallöften spelar också roll i valkampanjer, media fokuserar på dem samtidigt som de används i den politiska kampanjretoriken inte minst då kandidaterna vill fokusera på motståndarnas oförmåga att genomföra sina löften. Vissa forskare hävdar också att partiernas valplattformar enbart är tomma ord där alla kan hitta något som passar men som grävs ner så snart valet är genomfört (Naurin, 2011, s. 8).

Den vanligaste definitionen av ett vallöfte innefattar ett åtagande som går att följa upp. Löftet kan ges antingen svagt eller starkt: vi kommer att verka för/stödja eller vi ska/vi kommer att. Däremot finns inget krav på att ett vallöfte ska innehålla orden – vi lovar att... (Naurin, 2011, s. 34-35).

4. Metod och material

4.1 Metod

Då mitt arbete syftar till att belysa hur den brittiska regeringen omsatte den vinnande Leave-kampanjens utfästelser till faktisk politik, fiskenäringens förväntningar på Brexit, vilket resultatet blev och hur fiskenäringen uppfattade resultatet kom identifiering av löften och av nyckelaktörerna att få stor vikt i undersökningen. Redan i ett tidigt skede av studien kom jag till insikt om att kampanjbudskapen var rätt tomma och innehållslösa och framför allt inte möjliga att följa upp varför jag valde att pröva budskapen i förhållande till teorin om *bullshit*. Kärnan i *bullshit* är att den är helt obunden till sanningen. Den som ägnar sig åt *bullshit* behöver inte förvränga fakta, det enda som behöver förvrängas är vad som är det egentliga syftet med uttalandet (Collins, 2019, s. 17).

Då kampanjerna inför folkomröstningen om det brittiska medlemskapet i EU bedrevs i partiöverskridande konstellationer kunde argumentationen inte härledas till något av de statsbärande partierna i Storbritannien utan snarare ses som väljarnas uppdrag till politiken oavsett partitillhörighet. Jag valde dock att tillämpa de principer för definition av vallöften som redovisats av Naurin, i den mån det var möjligt, vid analysen av Leave-kampanjens utfästelser. Ett vallöfte definieras som ett åtagande att genomföra någon form av åtgärd eller producera någon form av resultat som uppskattas kunna följas upp (Naurin, 2011, s. 53). Har åtgärden vidtagits eller resultatet åstadkommit? Naurin valde att se alla uttalanden om framtiden som inte enbart uttalades av retoriska skäl som vallöften. Ett uttalande sågs som enbart retoriskt om det var så generellt att det blev omöjligt att avgöra vilket agerande det skulle kunna leda till: ”Vi vill skapa en känsla av sammanhållning och tro på framtiden” är ett exempel (Naurin, 2011, s. 54). Denna breda definition av vallöften innefattar såväl löften om åtgärder som löften om resultat. Löften kan förekomma vid flera tillfällen i samma dokument, något olika formulerade men med samma innebörd, skriver Naurin. Innebörden är det väsentliga inte hur löfterna formulerades. Vidare inkluderades både starka (vi ska, vi lovar) och svaga (vi strävar efter att) löften (Naurin, 2011, s. 55). Analysen av de identifierade argumenten som skulle kunna liknas vid kampanjlöften kom att omfatta: substans (åtagande att genomföra någon form av åtgärd eller producera någon form av resultat som går att följa upp), genomförbarhet, intention att genomföra, vem pekades ut att genomföra, indikation på att budbäraren kände till fakta i frågan

men inte brydde sig och om det kan ses som ett retoriskt uttalande. Analysen avslutades med en övergripande bedömning av argumentet som ett vallöfte eller *bullshit*. För att kunna klassificeras som vallöfte krävs att argumentet innehåller substans.

Vidare visade arbetet att den brittiska fiskerinäringen har utvecklats i två skilda delar, en industriell där ett relativt fåtal kapitalstarka intressenter driver ett mindre antal mycket stora fartyg och en mer traditionell del, kustfisket, där fisket bedrivs av ett större antal mindre fartyg ofta ägda av respektive skeppare. Såväl de ekonomiska förutsättningarna som tillgången till fiskekvoter är mycket ojämnt fördelade till fördel för de stora industriella enheterna. Då de inblandade aktörerna representerar en heterogen industri valde jag att genomföra en kvalitativ textanalys med representativa ansatser (Esaiasson, 2017, s. 216-217).

Figur 4.1 Översikt intresseorganisationer aktiva i samband med folkomröstningen och i arbetet med den nya fiskepolitiken.

Organisation	Kortfattad beskrivning
The National Federation of Fishermen's Organisations (NFFO)	Upptagningsområde: hela engelska kusten, Wales, kanalöarna och Nordirland
Scottish Fishermen's Federation (SFF)	Företräder Skottlands fiskesammanslutningar
New Under Ten Fishermen's Association (NUTFA)	Specifikt inriktad mot den del av fiskeflottan vars fartyg är mindre än 10 m
Greenpeace	Miljöorganisation som i Storbritannien har engagerat sig i frågan om hållbart fiske

Texterna representerar ett brett och varierat fält där jag sökt spår av *bullshit* och dess effekter på den reella politiken. Ett aktörscentralt perspektiv (Esaiasson, 2017, s. 224-225) tillämpades genomgående i studien vilket gjorde det möjligt att besvara mina frågor.

De frågor regeringen valde att lyfta fram i sin vitbok och i de konservativas valmanifest från valet 2019 vid arbetet med *Fisheries Bill* kopplades enligt nedanstående schema till Leave-kampanjens argument där så var möjligt varvid de följdes fram till den slutliga regleringen i *Fisheries Act* och det nya handelsavtalet med EU.

Fiskenäringens reaktioner på *Fisheries Act* och handelsavtalet med EU avlästes från webben. Fiskerinäringen i Storbritannien står på två ben, fångstdelen och förädlingsdelen. Studien är avgränsad till fångstdelen då helheten blir alltför omfattande att undersöka inom ramen för denna uppsats. Resultatet av studien redovisas kronologiskt. Kategorierna i nedanstående analyschema utgör de huvudsakliga delarna i processen.

Figur 4.2 Analysschema

	<i>Utfästelser om fisket</i>	<i>Ta tillbaka kontrollen över fiskevatten</i>	<i>Öka fiskekvoterna</i>	<i>Vitalisera kustsamhällena</i>
<i>Substans</i>				
<i>Genomförbarhet</i>				
<i>Förväntningar hos industriella fisket</i>				
<i>Förväntningar hos kustfisket</i>				
<i>Nämns i vitboken</i>				
<i>Nämns i Valmanifest 2019</i>				
<i>Konkretiseras i lagstiftningsprocessen</i>				
<i>Inkluderas i Fisheries Act</i>				
<i>Reaktion industriella fisket Fisheries Act</i>				
<i>Reaktion kustfisket Fisheries Act</i>				
<i>Förverkligas i handelsavtalet</i>				
<i>Reaktion industriella fisket handelsavtalet</i>				
<i>Reaktion kustfisket handelsavtalet</i>				

4.2 Material

Leave-kampanjens utfästelser visade sig vara svårfångade. Då kampanjen raderade delar av sin hemsida redan några få dagar efter omröstningen och ersatte mycket av innehållet med ett enkelt segermeddelande (Ball, 2017, s. 28) var det inte möjligt att hämta källmaterial där. Framför allt förefaller de sidor som relaterar till löften och utfästelser ha plockats ner från webben. Våldigt få uttalanden om fisket finns direkt dokumenterade i tidningsartiklar, däremot fanns det indirekta hänvisningar till vad väljarna och lokala politiker uppfattade som löften. BBC rapporterar den 5 juni 2016 att Boris Johnson och premiärministern kommit ihop sig om EU:s fiskerilagstiftning (BBC, 2016) och Nigel Farage uttalade sig i Shropshire Star 21 april 2016 om effekten på lokalsamhällena vid ett utträde ur den gemensamma fiskepolitiken (Shropshirestar, 2016). Fish Farmer rapporterar den 8 augusti 2016 att Grimsbys

parlamentsledamot Melanie Onn i en skrivelse till regeringen uppmanar dem att leva upp till löftena som Leave-kampanjen gav om kvoter, ta kontroll över EEZ-vattnen och se till att den brittiska fiskeindustrin blomstrar igen (Hjul, 2016). Stijn Billiet (2019) belyser i artikeln *Brexit and Fisheries: Fish and Chips Aplenty* det som skulle kunna ses som Leave-kampanjens löften och ger sin syn på dem. Även regeringens arbete präglas av de vaga utfästelserna som gavs i Leave-kampanjen. Fiskerinäringens reaktion på resultatet av utformningen av *Fisheries Act* och framför allt handelsförhandlingarna med EU var tillgänglig på webben och gav tydliga indikationer på vilka löften väljarna uppfattade sig ha fått.

Analysenheter såsom Leave-kampanjens löften, vitboken angående Storbritanniens framtida relation med EU, vitboken angående fiskeripolitik, de konservativas valmanifest inför valet 2019, *Fisheries Bill*, *Fisheries Act*, kommitté-referat, remissvar och inspel från intresseorganisationer inhämtades på webben.

Dokumentation från parlamentet, öppna remissvar, deltagande i möten anordnade av parlamentskommittéer men också artiklar i dagspress och aktiviteter som lämnade spår på webben utgjorde basen ur vilken de för studien väsentliga aktörerna valdes ut. Urvalskriterierna utgjordes av legitim representativitet, aktivitet i processen och typ av aktör. Intresseorganisationer värderades också med avseende på om de företrädde en viss sektor eller en mer allmän sakfråga till exempel miljö. Analysramen konstruerades i följande nivåer: Parlamentet, regeringen och fiskerinäringen med berörda intresseorganisationer där respektive aktörer hade identifierats. De analytiska redskapen utgjordes av: identifiering av löften och fokusfrågor, lösningspreferenser, utfall och reaktion.

Beredningen inför den formella parlamentsbehandlingen av ett primärt lagförslag omfattar flera processer. Utkast till lagar, *Draft Bills*, kan föreläggas parlamentet och andra intressenter för diskussion och granskning. Regeringen kan även välja att komplettera med publicering av samrådsdokument för offentlig diskussion, grönbok, där den långsiktiga inriktningen i en fråga presenteras och vitbok där de politiska intentionerna i frågan förtydligas. Den formella behandlingen av ett lagförslag inleds därefter med *First reading* där lagförslaget anmäls till parlamentet antingen i underhuset eller i överhuset. Därefter vidtar ett antal steg som innefattar debatter och kommittéberedning i bägge husen. När eller om såväl underhuset som överhuset har enats om ett lagförslag läggs det fram för slutdebatt och godkännande i det hus där det

anmäldes. Det klubbade förslaget överlämnas därefter till monarken för formellt godkännande (Parliament, U 2021).

Offentligt material omfattande åren 2017–2020 från Storbritanniens parlament har hämtats från parlamentets hemsida¹. Det omfattade bland annat flera vitböcker, Hansardtranskriptioner från debatter och kommittéarbetet, frågor väckta i underhuset, redovisningar av genomförda remissomgångar och möten. Utredningar och analyser från parlamentets bibliotek har också inhämtats på nätet.

De konservativas och unionisternas gemensamma valmanifest 2019 ”Get Brexit Done Unleash Britain’s Potential” har hämtats på nätet².

De få men röststarka aktörerna inom fiskerinäringen i Storbritannien: The National Federation of Fishermen’s Organisations (NFFO)³, Scottish Fishermen’s Federation (SFF)⁴, New Under Ten Fishermen’s Association (NUTFA)⁵ och Greenpeace⁶ valdes med hänsyn till deras aktivitet under framför allt tiden efter omröstningen fram till den nya fiskerilagstiftningen godkändes i november 2020. Organisationernas inställning har i stor utsträckning inhämtats på webben. Dels på respektive hemsida där de bland annat publicerar bloggar, debattinlägg och redovisning av lobbyingaktiviteter dels genom utsökning i mediearkivet Factiva. Skriftliga remissvar har inhämtats på parlamentets hemsida. Muntliga uttalanden har också återfunnits i transkriberingar från kommittémöten⁷.

¹ <https://www.parliament.uk/>

² https://assets-global.website-files.com/5da42e2cae7ebd3f8bde353c/5dda924905da587992a064ba_Conservative%202019%20Manifesto.pdf

³ <https://nffo.org.uk/>

⁴ <https://www.sff.co.uk/>

⁵ <https://www.nutfa.co.uk/>

⁶ <https://unearthed.greenpeace.org/2018/10/11/fishing-quota-uk-defra-michael-gove/>

⁷ <https://bills.parliament.uk/bills/2594/publications>

5. Resultat

Resultatet av undersökningen presenteras i två huvuddelar där den första redovisar resultatet av analysen beträffande Leave-kampanjens eventuella löften och i vilken utsträckning dessa kan karaktäriseras som *bullshit*. Den andra delen fokuserar på det politiska arbetet och innehållet i den nya fiskepolitiken samt fiskenäringens reaktioner.

5.1 Vallöfte eller *bullshit*

Leave-kampanjen använde många stora ord men avgav väldigt få löften. Jag har funnit att det som vid en mycket välvillig tolkning skulle kunna liknas vid löften är utfästelserna att ta tillbaka kontrollen, *Take back control*, över landets fiskevatten, öka fiskekvoterna och vitalisera kustsamhällena vilket beskrivs i såväl tidningsartiklar som i en artikel i en vetenskaplig tidskrift (BBC, 2016, Shropshirestar, 2016, Hjul, 2016, Billiet, 2019). Retoriken var i övrigt tämligen populistisk där EU:s fiskeripolitik CFP beskylldes för i stort sett allt elände som drabbat fiskenäringen i Storbritannien: minskade fångster, byråkrati, kustsamhällenas deklination, utländska intressen och den inhemska kvotfördelningen vilket bland annat återspeglas i programförklaringen från Fishing For Leave-kampanjen (Fishing news, 2016).

Analysen av ansatserna till kampanjlöften, *take back control*, öka fiskekvoterna och vitalisera kustsamhällena har inte funnit några spår av genomförbarhet, intentioner att genomföra eller någon utpekad att genomföra. Snarare har orden låt oss (*let's*) verkat haft innebörden skulle kunna. Vi skulle kunna ta tillbaka kontrollen. *Take back control* var ett argument som användes flitigt i många sammanhang av Leave-kampanjen inte minst i fiskesammanhang. Ta tillbaka kontrollen över våra vatten, vår kvot och gränserna där vi själva ska avgöra vem som släpps in var de centrala budskapen till fiskenäringen. När vi har stängt ute de andra kommer våra kustsamhällena återigen att kunna blomstra då vi kommer att ta hand om vår egen fisk. De mycket komplexa regleringarna på fiskeområdet inom såväl fångst som handel berördes knappt av Leave-kampanjen som dock inte kunde vara okunnig om dem. Flera av de framträdande aktörerna i Leave-kampanjen hade mångårig politisk erfarenhet av såväl inrikes- som utrikespolitik. Boris Johnson och Nigel Farage är exempel på politiker som dessutom hade verkat inom EU där fiskefrågorna är en ständigt återkommande fråga. Leave-kampanjens fokuserande kring ett fåtal kärnfrågor: migration, suveränitet och ekonomi kunde enkelt anpassas till det sammanhang som var aktuellt. Deras slogan ”*Take back control*” användes på

i stort sett alla aktuella frågor, gränser, fiskevatten, migration eller offentliga utgifter utan att specificera hur detta skulle gå till i praktiken vilket inte heller var nödvändigt då vare sig de eller något av de statsbärande partierna satte upp ett traditionellt valmanifest i frågan. Behovet av att förhålla sig till en gemensam bild av den politiska plattformen eller ha en ömsesidig dialog för att lösa frågan fanns inte. Mitt intryck av Leave-kampanjen är att de använde argument som var kalibrerade på utvalda delar av väljarkårens känslor och i stort sett befriade från fakta vilket bekräftas av framträdanden av Leave-kampanjens ledare Dominic Cummings där han redogör för hur strategin lades upp. Opinionsundersökningar genomfördes på stora datamängder som bearbetades maskinellt och segmenterades ner i sina minsta beståndsdelar, de följde enligt Cummings samma principer som Facebook gör i sitt annonsarbete. Riktade annonser lades ut i slutet av kampanjen, de sista 3–4 dagarna innan omröstningen såg sju miljoner väljare ca 1,5 miljarder betalda annonser från Leave-kampanjen vilket fick effekt. Kampanjen valde att ge väljarna möjlighet att rösta för den nationella sjukvården (NHS) och få stanna i EU att framstå som mer riskfyllt än att gå ur. En liten skara dataanalytiker och beteendevetare styrde kampanjen med järnhand och de traditionella metoderna för politiska kampanjer avfärdades till förmån för metadata och *machine learning*. (BrexitSham, 2018). Jag betecknar Leave-kampanjens argument som *bullshit* då de framstår som obundna till sanningen och för inget av argumenten redovisas heller någon form av genomförandeplan.

5.2 Vägen till faktisk politik

Tiden efter folkomröstningen fram till fastställandet av den nya fiskepolitiken och handelsöverenskommelsen med EU sträcker sig mellan juni 2016 och december 2020. Då jag avser att granska processen som ledde fram till fiskepolitiken och handelsavtalet som fastställdes av parlamentet i Storbritannien i samband med utträdet ur EU i slutet av 2020 kommer resultatet presenteras med utgångspunkt i följande händelser:

Figur 5.1 Tidslinje ny fiskepolitik

2016	2017	2018	2019	2020
<p>23 juni omröstning</p> <p>Juni: Hög kommunikativ aktivitet hos fiskets intresseorganisationer</p>	<p>Förberedelser inför publiceringen av vitbok om fiskepolitik</p>	<p>Juli: Publicering av och reaktioner på vitbok om fiskepolitik</p> <p>Oktober: Första lagförslaget, Fisheries Bill 1, läggs fram för parlamentet.</p> <p>November: Kommittéarbete pågår i parlamentet där bland annat fiskets organisationer och miljöorganisationer yttrar sig.</p>	<p>December: Val till parlamentet medför att arbetet med Fisheries Bill 1 avbryts.</p>	<p>Januari: Andra lagförslaget, Fisheries Bill 2, läggs fram för parlamentet</p> <p>November: Efter parlamentsbehandling godkändes Fisheries Act 23 november.</p> <p>December: Handelsöverenskommelsen med EU klar 24 december</p>

5.2.1 Intresseorganisationernas inledande kommunikation

Så snart folkomröstningen var genomförd uttalade fiskerinäringens stora intresseorganisationer, SFF och NFFO sina ambitioner inför utträdet ur EU. Bägge organisationerna underströk bland annat vikten av att kontrollera tillträde, kvoter och även behovet av lyhördhet inför det faktum att fiskerinäringen har utvecklats olika inom Storbritannien. De poängterade att principen om ömsesidigt tillträde till Storbritanniens vatten kommer att upphöra. Vidare förväntade sig organisationerna att näringen skulle få minst så mycket finansiellt stöd som man erhållit genom EU fonderna. De konstaterade också att fiskeriförvaltning var alltför komplext och viktigt för att överlåtas till staten och att det var nödvändigt att respekterade företrädare för näringen gavs plats i förhandlingsdelegationen (SFF, 2016b).

NFFO och SFF bedrev även en intensiv lobbyverksamhet, möten med ministrar, departement och deltagande i kommittéer med mera (NFFO, 2016)

Greenpeace argumenterade 2016 att den brittiska kvotfördelningen bidrog till att förstöra den marina miljön då det storskaliga fisket hade kommit att dominera näringen (McClenaghan, 2016).

5.2.2 Vitbok om fiskepolitiken 2018

De första regeringsdokumenten som dyker upp i tät följd under juli 2018 är en vitbok om Storbritanniens framtida relation med EU (Government, 2018a) och en vitbok om fiskepolitiken (Government 2018b). I dokumentet ”The Future Relationship” kan några utfästelser beträffande fiskepolitiken urskiljas: Tillträde och kvoter för andra kuststater ska förhandlas årligen vilket kan relateras till löftet Take back control, en avsikt att hålla isär förhandlingarna om tillträde/kvoter och handelsfrågor samt en avsikt att få till ett frihandelsavtal som möjliggör en friktionsfri gränshantering även för fisk och skaldjur, seafood. Publiceringen av vitboken om fiskepolitiken hade föregåtts av diskussioner med näringsens företrädare från fångst/förädling/handel, akademien, oberoende konsulter, intresseorganisationer och miljöorganisationer (Government 2018b). I miljö- och livsmedelsminister Michael Goves förord till vitboken om fiskepolitiken återkommer utfästelsen om att ta kontrollen, snabba upp beslutsprocesserna och samarbete med intressenterna i näringen. Regeringen uppskattade att i den bibehållna EU-lagstiftningen omfattades CFP av ett hundratal olika rättsakter som succesivt behövde ersättas.

I vitboken framträdde ett antal tydliga prioriteringar:

- ny fiskeripolitik som med bibehållande av skydd för och förbättring av den marina miljön ska främja och gynna Storbritanniens fiskerinäring
- kontroll av tillträde till Storbritanniens vatten
- säkerställa att fisk fångad på Storbritanniens kvot leder till maximerad nytta inom Storbritannien, problematiken med utlandsägda men brittiskflaggade båtar
- såsom självständig kuststat genomföra årliga förhandlingar med angränsande fiskerionationer angående tillträde och kvoter, tydligt avståndstagande till den relativa stabiliteten och CFP
- hålla isär förhandlingarna med EU om fiskeriförvaltning och handelsavtal
- hållbart fiske med en ekosystembaserad förvaltning dock med tyngdpunkt på den marina miljön
- ersättning för EU:s fond EMFF som har stöttat fiskerinäringen i hela Storbritannien

Det uttalades tydligt att regeringen inte hade för avsikt att förändra tilldelningen av de befintliga kvoterna för de brittiska fiskarna däremot skulle fördelningen av tillkommande kvoter utredas. Ärendet gick ut på öppen remiss 2018-07-04 till 2018-09-12. Den starka fiskelobbyns

förväntningar präglar i mångt och mycket förslaget. De mindre röststarka kustfiskarnas förväntningar på större tillträde till de nationella kvoterna får dock inget genomslag i förslaget. Generellt präglas dokumentet av en mängd ogenomförbara önskedrömmar såsom strikt kontroll av tillträde till Storbritanniens vatten och avsikten att hålla isär förhandlingar om tillträde och handel. Regeringens avsikter förefaller vara en blandning av *bullshit* och försök att leva upp till förväntningar skapade av *bullshit*, fisk och eget vatten.

NFFO kommenterade vitboken den 4 juli 2018 (NFFO, 2018c) och konstaterar att i stort överensstämmer förslaget med vad fiskenäringen vill och förväntar sig: årliga förhandlingar om tillträde och kvoter, återtagande av kvoter till Storbritannien, kontroll över fisket i egna vatten, en fiskeriförvaltning anpassad till hur fiskeflottan är uppbyggd och öppna handelsvägar.

SFF kommenterade vitboken 4 juli 2018 (Riddell, 2018) som en signal att ta tillbaka kontrollen över Storbritanniens vatten och betonade vikten av att motstå varje försök att koppla ihop tillgång till fiskevatten med tillträde till EU:s marknad. Det är ett steg på vägen mot att kunna ta upp mycket mer av vår egen naturresurs.

Greenpeace uttryckte (Greenpeace, 2018a) att vitboken inte tog tillräcklig hänsyn till miljömässig hållbarhet och inte heller gynnade de mindre kustområdena. De tryckte på vikten av att förändra kvottilldelningen så att den kustnära och mindre miljöpåverkande fiskeflottan skulle få bättre möjligheter. De lanserade en kampanj där medborgarna uppmanades skicka in ett svar på remissen.

NUTFA (NUTFA, 2018) hoppades att tillkommande kvoter skulle komma att rätta till de historiska obalanserna i kvottilldelning till fördel för de mindre båtarna under 10m även om överfiskning redan ägt rum och att utökade kvoter inte skulle ge större fångster för flera bestånd. De efterlyste åtgärder för att kunna begränsa uttaget av hotade fiskbestånd. NUTFA var tydligt negativa till en fortsatt användning av fixed quota allocation (FQA) då de ser sig som mycket illa behandlade i frågan om inrikes kvottilldelning. De konstaterade vidare att även den här gången hade berört departement i beredningsfasen utelämnat den stora gruppen under 10m båtar till förmån för SFF och NFFO. Fångstdelen är inte en sammanhållen sektor utan kan delas på två, större än 10m och mindre än 10m. Organisationen lyfte även frågan om tillgång till EU:s inre marknad och framhöll att förutom tullar kunde andra gränshinder komma att bli till problem för framför allt exporten av skaldjur vilken är mycket viktig för kustfiskarna.

Sammanfattningsvis går det att läsa ut spåren av Leave-kampanjen i den politik som regeringen för fram. *Take back control* (stänga ute andra nationers fiskeflottor), hålla sig utanför den inre marknaden, hålla isär förhandlingarna om tillträde och handel samt ge de lokala samhällena förnyad kraft lyfts. Förväntningarna från fiskerieringen om ökad tillgång till och framför allt kontroll av de egna vattnen lyser igenom materialet men där syns också farhågor från kustfiskarna om att de inte kommer att erhålla de förväntade ökade kvoterna. Här skymtar även beroendet av den inre marknaden fram då kustfiskarnas organisation lyfter frågan om gränshinder förutom tullar. Såväl regeringen som fiskets stora organisationer förefaller ha varit angelägna om att bibehålla stödet för de mycket vaga utfästelser som gjordes under Leave-kampanjen, utfästelser som kan karaktäriseras som *Bullshit* och inte var realiserbara.

5.2.3 The Fisheries Bill 1.

Lagförslaget lades fram i underhuset den 25 oktober 2018. Alla delar i lagförslaget utom en föreslogs gälla i hela Storbritannien (Ares, 2019a, s. 4). Lagen föreslogs utgöra en ramlag där Storbritanniens regering och de nationella administrationerna ges möjlighet att fastställa totalt tillåtna fångster i eget vatten samt medge att ändringar görs i den överförda EU lagstiftningen.

NFFO och SFF (NFFO, 2018a) konstaterade att lagen skulle medge att Storbritannien tog kontroll över sina vatten, återupplivade sina kustsamhällen och tillvaratog och utvecklade Storbritanniens fiskeriering i sin roll som världsledande inom hållbar fiskeriförvaltning. De var vidare nöjda med att se att regeringen stod emot krav på tillträde från EU länder och tryckte på att den potential som Brexit gav aldrig fick förhandlas bort. Även här poängterade organisationerna vikten av årliga förhandlingar om tillträde och kvoter i motsats till fleråriga överenskommelser. Organisationerna framhöll CFP som ett varnande exempel på orimlig fiskeriförvaltning.

Greenpeace (2018b) framhöll i sitt yttrande november 2018 till kommittén att det föreföll osannolikt att Storbritannien skulle erhålla ens i närheten av under Brexit-kampanjen utlovade kvoter varför de föreslog en omfördelning av redan existerande kvoter. Då de mindre fiskebåtarna oftast fiskar på ett för miljön mer hållbart sätt såg organisationen att en omfördelning av kvoterna skulle ge ett mer miljömässigt hållbart fiske.

Lagförslaget behandlades inte ytterligare eftersom Storbritannien gick till val i december 2019. Ett val som blev en jordskredsseger för de konservativa.

Fishing News (2019) rapporterar i augusti 2019 att Boris Johnson som nyvald premiärminister (juli 2019) vid ett besök i Skottland utlovat att Storbritannien kommer att lämna CFP i december 2020 och att frågan om tillträde för andra nationers båtar och de kommande förhandlingarna om ett nytt handelsavtal skulle hållas isär. Han återkom till att Storbritannien skulle återta sitt fiske och stärka fiskenäringen. Vid det här tillfället hade det blivit tydligt att fisket skulle komma att bli en svår nöt att knäcka i de kommande förhandlingarna. De franska fiskarna och de franska EU-politikerna uttalade att om briterna vill ha tillgång till marknaden måste de ge EU:s båtar tillträde till brittiska vatten.

Leave-kampanjens *bullshitutfästelser* hade nu börjat att omvandlas till faktisk politik, Boris Johnson valde vid sitt Skottlandsbesök att hålla fast vid dem. Branschen välkomnade hans uttalanden och konstaterade ”att den skotska fiskenäringens hav av möjligheter väntade på andra sidan Brexit” (Fishingnews, 2019).

5.2.4 Valet 2019

I samband med valet som genomfördes i december 2019 publicerade de konservativa och unionist-partiet ett valmanifest (Party 2019) där deras ambition att genomföra Brexit och släppa loss Storbritanniens potential: ”Get Brexit Done Unleash Britain’s Potential”, marknadsfördes. Manifestet lyfte tydligare fram Leave-kampanjens löften än vad den tidigare May-regeringen hade gjort vilket möjligen kan spegla att Dominic Cummings, tidigare kampanjledare för Leave-kampanjen, nu var stabschef hos premiärminister Johnson sedan juli 2019. Fisket berördes ganska marginellt i manifestet men några vallöften gick att utläsa. Man skulle säkerställa att man hade full kontroll över sina fiskevatten, man skulle behålla stödet till fisket och stödja vitaliseringen av kustsamhällena, man skulle lagstifta om ett hållbart fiske och sätta krav på att ta fram maximalt fångstutrymme för respektive bestånd. Man skulle hålla Storbritannien utanför den inre marknaden och tullunionen inom EU samt se till att såväl briter som medborgare i andra länder köar för att köpa brittiska varor (Party, 2019).

Sammantaget är det mycket få löften som kan härledas till fiskenäringen, det handlar huvudsakligen om förhållandevis breda uttalanden om att ta kontrollen över Storbritanniens fiskevatten, fiskekvoter och fortsatt ekonomiskt stöd till fisket samt att hålla isär förhandlingar om tillträde och handel.

5.2.5 The Fisheries Bill 2

Lagförslaget presenterades återigen i stort sett oförändrat i överhuset den 29 januari 2020. Fiskeriförvaltningen i Storbritannien styrs av respektive lands administration vilket också har lett till att den hanteras något olika inom unionen. Politisk enighet om den förslagna lagstiftningen hade uppnåtts mellan de olika regeringarna.

Storbritannien och EU hade i oktober 2019 kommit överens om att de inom ramen för det övergripande ekonomiska samarbetet skulle enas om ett nytt fiskeavtal om tillträde och kvoter senast 1 juli 2020 samt förbundit sig att samarbeta beträffande hållbar fiskeriförvaltning. Vid den här tiden var det tydligt att EU kopplade samman fiskeavtalet med handelsavtalet samtidigt som Boris Johnson underströk att Storbritannien efter övergångsperiodens slut skulle kontrollera sitt eget vatten och att brittiska fiskebåtar skulle ha prioritet (Newson, 2020 s.6).

SFF skriver på sin hemsida (Riddell, 2020) 28 januari 2020 att kontroll över egna vatten, årliga förhandlingar, rättvisare kvoter för brittiska fiskare och hålla isär förhandlingarna om tillträde till brittiska vatten och handelsavtalet med EU var högsta prioritet för organisationen. Intensiv lobbying på högsta politiska nivå pågick under den här tiden för att förmå regeringen att som de uttryckte det ta tillbaka full kontroll över brittiska vatten.

NFFO skriver på sin hemsida (NFFO, 2020b) 31 januari 2020 att organisationen kommer att hålla regeringen ansvarig för att leverera de löften och åtaganden som utlovats beträffande fiskenäringen. Kustsamhällena som har förtvinat alltsedan Storbritanniens inträde i EU förväntar sig att deras lycka vänder. Organisationens förväntar sig en påtaglig förändring till det bättre.

NUTFA konstaterar att de små i stor utsträckning är beroende av exporten till den inre marknaden av främst färska skaldjur som är mycket känsliga för störningar i transportkedjan. Organisationens uppmärksammar att byråkratin kommer att öka väsentligt den dag Storbritannien får status av tredje-land i EU vilket antas komma att ställa till det rejält för de små. Ett faktum som organisationen anser inte har uppmärksamats i medierapporteringen vilken snarare har fokuserat på höjda kvoter för dem som redan har mycket (NUTFA, 2020).

Greenpeace uttalar på sin hemsida (Kirkman, 2020) 31 januari 2020 att regeringen ger sig själv ”licens att misslyckas” med att uppnå uppsatta miljömål. De konstaterar att lagförslaget innehåller kryphål där de nationella fiskeriförvaltningarna kan ändra i de bindande

förvaltningsplaner som ska publiceras i arbetet med att bygga upp livskraftiga fiskbestånd. Greenpeace konstaterar att regeringen riskerar att missa målet i sitt tyngsta Brexit löfte: att lämna över miljön i ett bättre skick till nästa generation.

Den parlamentariska behandlingen av lagförslaget genomfördes under 2020 med start i överhuset där ett antal ändringar i den föreslagna texten klubbades igenom vilka speglar mycket av debatten i överhuset.

Vid behandlingen i underhuset upphävdes de föreslagna ändringarna från överhuset efter debatt. I debatten påminde oppositionen om löften från Brexit-kampanjen: fler jobb, fler båtar och mer fisk att hantera i hamnar i de brittiska kustsamhällena. Inga ändringsförslag från oppositionen godkändes innan ärendet återsändes till överhuset. Regeringen konstaterade att de hade för avsikt att hantera ett stort antal fiskerelaterade frågor genom samråd med berörda parter innan ytterligare regelverk fastställdes (Ares, 2020, s. 26-27).

Fisheries Act fick efter behandling i överhuset kungligt godkännande 23 november 2020.

NFFO kommenterade den nya fiskerilagstiftningen med bland annat orden:

Despite its sometime difficult passage across, over a general election and two separate administrations, the end result looks very similar to the original Bill tabled by the Government, with a few technical improvements. A number of potentially damaging amendments, which if successful would have replicated some of the most grievous weaknesses in the Common Fisheries Policy were defeated. (NFFO, 2020a)

SSF kommenterade enligt the Fishing Daily:

The Fisheries Act will provide the right legal framework for responsible fisheries management in the UK, and SFF looks forward to working with both the UK and Scottish governments in taking forward the innovative approaches, such as fisheries management plans, that the Act makes provision for. (Daily, 2020)

Den skotske fiskeriministern Fergus Ewing uttalade i samma artikel "Nothing in this legislation can compensate for the loss of our biggest seafood markets in the EU and the wider damage that it will cause to our coastal communities." (Daily, 2020)

Genom hela processen hävdade regeringen och tryckte fiskets stora organisationer på vikten av att hålla isär fiskeriförvaltningen och handelsförhandlingarna med EU. NUTFA som företrädare kustfiskarna i de mindre båtarna, under 10 m, lyfte frågan om nödvändig tillgång till EU:s marknad (NUTFA, 2020).

5.2.6 Handelsavtalet med EU

Förhandlingarna om ett handelsavtal med EU pågick, fisket kom att utgöra den sista kvarstående frågan. Under senhösten 2020 och dagarna innan jul börjar en viss oro att sippra fram i fiskenäringen i Storbritannien (NFFO, 2020d, 2020e). Ingen handelsöverenskommelse hade uppnåtts och nu började fasaden att rämna. De orealistiska utfästelserna från Leave-kampanjen och de sittande regeringarna höll på att spricka och efter fyra år kom verkligheten i kapp fiskarna och deras organisationer. Politiken kunde dock inte beslås med lögner då poängen med *bullshit* är obundenhet till sanningen men när det praktiska resultatet av den tillämpade *bullshiten* stod klar för fiskenäringen blev reaktionerna mycket starka.

På julafton 2020 kunde parterna gå ut med att en överenskommelse hade nåtts som i mycket stora drag gick ut på att EU båtar fick tillträde till brittiskt vatten fram till 2026 och att kvoterna succesivt skulle höjas för den brittiska fiskeflottan under de åren. Totalt var man överens om att 25% av EU:s dåvarande kvot skulle överföras, 15% 2021 och därefter 2,5% per år under resten av tiden. De höjda kvoterna fördelades på 57 av 90 fiskbestånd som fångas i brittiskt vatten vilket innebar att för vissa bestånd ändrades inte kvoten. Från och med juli 2026 kommer årsvisa förhandlingar om tillträde och kvoter att genomföras. Storbritannien kommer då i teorin att kunna utestänga EU båtar helt men EU har samma möjlighet och kan dessutom lägga tullar på fiskimporten från Storbritannien (Morris, 2021). Reaktionerna från fiskets organisationer i Storbritannien blev starka, NFFO skriver "Throughout the fishing industry there is a profound sense of disillusionment, betrayal, and fury that after all the rhetoric, promises and assurances, the Government caved-in on fish." (2020c)

SFF skriver i ett öppet brev till premiärministern bland annat att avtalet hade försatt Storbritannien i en usel situation där den skotska fiskindustrin har drabbats mycket hårt ekonomiskt förutom att överenskommelsen inte alls levde upp till vad som utlovats. Besvikelsen och ilskan är stor i branschen över att de upprepade löftena inte har hållits (Macdonald, 2021).

Figur 5.2 Sammanfattning resultat

	<i>Utfästelser om fisket</i>	<i>Ta tillbaka kontrollen över fiskevatten</i>	<i>Öka fiskekvoterna</i>	<i>Vitalisera kustsamhällena</i>
<i>Substans</i>	Nej	Nej	Nej	Nej
<i>Genomförbarhet</i>	Nej	Nej	Nej	Nej
<i>Förväntningar hos industriella fisket</i>	Höga	Höga	Höga	Låga
<i>Förväntningar hos kustfisket</i>	Höga	Höga	Höga	Höga
<i>Nämns i vitboken</i>	Ja	Ja	Ja	Ja
<i>Nämns i Valmanifest 2019</i>	Ja	Nej	Nej	Ja
<i>Konkretiseras i lagstiftningsprocessen</i>	Ja	Ja	Ja	Ja
<i>Inkluderas i Fisheries Act</i>	Ja	Ja	Ja	Delvis
<i>Reaktion industriella fisket Fisheries Act</i>	Positiv	Positiv	Positiv	Positiv
<i>Reaktion kustfisket Fisheries Act</i>	Positiv	Inte tillräckligt	Inte tillräckligt	Positiv
<i>Förverkligas i handelsavtalet</i>	Nej	Delvis	Delvis	Nej
<i>Reaktion industriella fisket handelsavtalet</i>	Mycket negativ	Mycket negativ	Mycket negativ	Mycket negativ
<i>Reaktion kustfisket handelsavtalet</i>	Mycket negativ	Mycket negativ	Mycket negativ	Mycket negativ

6. Slutsatser

6.1 Analys

Då mitt arbete syftar till att belysa hur den brittiska regeringen omsatte den vinnande Leave-kampanjens utfästelser till faktisk politik, fiskenäringens förväntningar på Brexit, vilket resultatet blev och hur fiskenäringen uppfattade resultatet väljer jag att belysa resultatet i denna kronologi.

Studien bekräftar min uppfattning att Leave-kampanjens argumentation karaktäriserades av en betydande användning av *bullshit* vilken kom att förankras djupt hos väljarkåren. Det faktum att reaktionerna kom så lång tid efter omröstningen och återspeglade en reell besvikelse över att Storbritannien inte stängde sina fiskevatten för omvärlden med bibehållande av tillträde till EU:s inre marknad visar hur kraftfullt kampanjen inverkade på fiskenäringens föreställning om effekterna av ett utträde ur EU. Ingenting tycktes kunna rubba uppfattningen att fiskenäringen åter skulle blomstra upp så snart utträdet var genomfört. Politiska partier avger löften på de områden de ser som mest väsentliga med fokus på specifika frågor som till exempel välfärdsmånar, skatter och sjukvård, skriver Naurin (2011, s. 44-45). Om antalet avgivna löften inom fiskeriområdet skulle vara en måttstock för hur viktig frågan var för Storbritanniens regeringsparti är svaret enkelt, inte alls viktig. Genomgången av materialet visar att det gavs väldigt få löften eller motsvarande om fisket i folkomröstningen. Snarare verkar det som att det mer handlade om önskedrömmar som aldrig var menade som löften men som skulle framstå som löften. Någon skulle kunna ta tillbaka kontrollen över något tämligen diffust som kunde formas av åhörarens egna preferenser. Det enda som betydde något var att argumenten kunde bidra till att Leave-kampanjen vann folkomröstningen. De få ansatser till löften som går att utläsa ur dokumentationen från kampanjen, regeringens uttalanden inför den parlamentariska processen och valmanifestet 2019 handlar i stort sett om att ta kontroll över de egna fiskevattnen, öka fångstmöjligheterna för den brittiska fiskeflottan, bedriva ett hållbart fiske, ekonomiskt stöd till näringen och att inte sälja ut fiskarna i handelsförhandlingarna.

Den som tillämpar *bullshit* kommer att använda de argument som krävs för att uppnå sitt syfte utan att bry sig om det är sant eller inte, säger Ball i inledningen till boken *Post-truth, How Bullshit Conquered the World* (2017, s. ix). Leave-kampanjen utlovade fisk och eget vatten utan att lyfta det faktum att fisken inte är värd något om den inte går att sälja. Boris Johnson

använde tidigt uttrycket att äta kakan och ha den kvar (Dallison, 2017) vilket speglade regeringens budskap under processen fram till utträdet ur EU. Vi ska ta kontroll över våra vatten, ta upp vår fisk men fortsätta sälja till den inre marknaden som tidigare. Johnson valde att i sin kommunikation med medier och väljare mer eller mindre ignorera det faktum att Storbritannien vid årsskiftet 2020/2021 skulle komma att betraktas som tredje land i förhållande till EU och de förändringar det skulle innebära. Så sent som i en BBC- intervju från 30 december 2020 (BBC, 2020) uttalar han ”I want you to see that this is a cakeist treaty”. Ett exempel på *bullshit*, frikopplat från sanningen, ingen lögn utan snarare ett försök att realisera utfästelserna från 2016. Utfästelserna saknar såväl substans som genomförbarhet.

Den brittiska regeringen valde tidigt i processen att lyssna på fiskets stora organisationer samtidigt som de balanserade de andra nationerna i unionen. Miljölöftena fick enbart en långsiktig horisont vilket till exempel Greenpeace reagerade på då de siktade in sig på kvotfördelningen. De argumenterade att den mindre kustflottan gjorde mindre skada på den marina miljön och därmed borde få större tillgång till fisken.

De av fiskenäringen tidigt formulerade förväntningarna, kontroll över eget vatten, höjda fiskekvoter och vitalisering av kustområdena, kom att lyftas fram av såväl fiskenäringen som regeringen genom hela processen. Framför allt kontroll över de egna vattnen där Leave-kampanjens *Take back control* föreföll ha skapat en förväntan om att det förelåg en realiserbar möjlighet att utestänga andra nationers fiskefartyg från brittiskt vatten så snart Storbritannien utträtt ur EU. De stora organisationerna inom fiskenäringen, NFFO och SFF gjorde i mångt och mycket gemensam sak och bedrev intensivt lobbyarbete vid sidan om att de deltog i kommittémöten med parlamentariker och i arbetsgrupper hos berörda myndigheter. Strategin blir alltmer tydlig: fisken i brittiska vatten är vår fisk och eventuellt fiske från andra nationers båtar ska ske på våra villkor, bibehållna kvoter för de som innehar dem, miljöhänsyn men inte på fiskarnas bekostnad, få tillträde till och inflytande över besluten inom fiskeriförvaltningen, avstyra införandet av landningstvånget som skrevs in i CFP, stoppa förslag om fjärrövervakning av fartygen, REM och bibehållen möjlighet att ta i land sin fångst i den hamn där man önskar även om det är utländsk hamn. De framförde också med kraft vikten av att hålla isär förhandlingarna, sälj inte ut fiskarna till förmån för en handelsöverenskommelse. De mindre och kustnära fiskarnas problem med liten tillgång till kvoter och beroende av exporten till EU

berördes knappt. De höga förväntningarna hos såväl det industriella fisket som hos kustfiskarna speglade i stor utsträckning de utfästelser som lämnades av Leave-kampanjen.

Regeringen valde att i vitboken angående den nya fiskepolitiken lyfta fram utfästelserna från Leave-kampanjen. Det skedde senare delvis även i de konservativas valmanifest 2019. *Fisheries Act* utformades till stor del med beaktande av organisationernas synpunkter även om mycket av innehållet i CFP överfördes till brittisk lag. De kapitalstarka delarna av fiskenäringen fick sina önskemål om bibehållna kvoter tillgodosedda vilket innebar att kustfiskarnas beroende av EU:s inre marknad blev ännu starkare. Deras möjligheter att kunna fiska för den egna marknaden blev inte större vilket i praktiken betydde att de även efter Brexit var hänvisade till att huvudsakligen fiska skaldjur som har sin avsättning i EU.

Storbritanniens utträde ur EU innebar att den gemensamma fiskeripolitiken, CFP, antingen behövde införlivas i Storbritanniens lagstiftning alternativt ersättas av en ny reglering. Uppgiften att översätta Leave-kampanjens budskap i fiskefrågan till legitim politik löstes genom att instifta en ramlag om fiskepolitik, *Fisheries Act* och komplettera den med från EU överförda regleringar.

De internationella överenskommelserna inom ramen för FN och samarbetena med angränsande kuststater berördes inte annat än i svepande ordalag där regeringen konstaterade att Storbritannien i egenskap av självständig kustnation skulle få en egen plats vid bordet.

Fiskarnas stora organisationer hade goda skäl att vara nöjda med *Fisheries Act* när den väl klubbats igenom. Det industriella fisket var genomgående positiva i sina kommentarer. Kustfiskarna framhöll dock att de ansåg att kvotfördelningen borde ha reviderats ytterligare. Regeringen hade valt att möjliggöra ökad kontroll av egna fiskevatten och fiskekvoter. Frågan om vitalisering av kustsamhällena berördes förhållandevis lite, främst i samband med diskussion om landningstväng. Organisationernas synpunkter hade till stora delar beaktats och bortsett från tekniska ändringar som huvudsakligen omfattade beslutsrättigheter i de delegerade frågorna var mycket oförändrat jämfört med det första lagförslaget även om en stor del av regelverket kring fisket är införlivat EU regelverk. Beslutsfattarna och byråkratin fanns nu på närmare håll.

Parallellt med behandlingen av *Fisheries Bill* pågick förhandlingarna om ett handelsavtal med EU. Inte minst premiärministern uttalade från regeringshåll att man inte skulle offra fiskarna

för ett handelsavtal. Fiskefrågan kom att bli den sista stötestenen i förhandlingarna, 1200 sidor senare kunde parterna offentliggöra det som många hade anat men inte pratat högt om. Fortsatt tillträde för EU-fartyg fram till 2026 men något höjda kvoter för brittiska fiskare. De stora fiskeorganisationerna spelar upp en bild av att vara upprörda och förvånade över att Boris Johnson inte valde att skjuta hela handelsavtalet i sank trots att de uppenbarligen har haft ett nära samarbete med regeringen under hela processen. Reaktionen blev monumental med fördömanden från såväl NFFO som SFF. Ord som förräderi användes i kommunikationen från organisationerna när regeringen berömde sig själv för en bra uppgörelse. Då regeringens löften i fiskefrågan så tydligt kan betecknas som *bullshit* fanns det inget som politiskt förhindrade detta sena förhandlingsresultat. Inga brutna löften där väljarna skulle kunna ställa de ansvariga politikerna till svars för resultatet.

6.2 Diskussion

Den ökande användningen av *bullshit* i politiken, till exempel Donald Trumps presidentskap i USA och Brexit-kampanjen i Storbritannien har visat att det politiska landskapet förändrats. Lögner och propaganda har visserligen använts på politiska slagfältet i alla tider men den tekniska utvecklingen som bland annat underlättar för väljarna att aktivt delta har påverkat spridningen och genomslaget för politiska budskap. Frankfurt noterade 2005 att det är omöjligt att säga om det förekommer i större utsträckning än tidigare men att det kommuniceras mer än någonsin på många sätt (2005). Fenomenet tycks ha accelererat sedan dess. Skickliga kampanjledare eller snarare marknadsförare utnyttjar möjligheterna att kartlägga väljarnas preferenser på nätet för att kunna rikta budskap som går in i hjärtat mer än i hjärnan hos väljarna. Riktade budskap som sprids i sociala medier har i stor utsträckning kommit att ersätta faktagranskad information i de traditionella medierna. Inte minst Leave-kampanjen byggde till stor del sin marknadsföring på de sociala medierna vilket tydligt har avspeglats i brist på tillgång till direkta källor. De stora dragen går tydligt att urskilja i mediebevakningen men de personligt riktade budskapen är mycket svåra att finna. Spåren av eventuella löften har sopats igen då kampanjen släckte ner de delar av sina hemsidor, twitterkanaler och youtube där de lagts upp och förmodligen krävs det it-forensisk kunskap för att få fram dem. Folkomröstningens dynamik gör dessutom att komplicerade frågor kan reduceras och kampanjerna får allt större betydelse. Jakobs drar slutsatsen att där missnöjda väljare tenderar att rösta emot etablissemang och väljare som styrs av sina partiövertygelser tenderar att följa

partilinjerna så kan de väljare som påverkas mest av kampanjen komma att bli tungan på vågen (2018, s 494) vilket öppnar för manipulation och populism. Statsbärande partiers valmanifest ersätts av *bullshit* som ingen har för avsikt att realisera eller ta ansvar för.

Leave-kampanjen utnyttjade skickligt det faktum att fiskerieringen har en stark ställning i den brittiska kulturen. Fiskets bekymmer målades i stor utsträckning upp som en effekt av att Storbritannien som EU-medlem omfattades av den gemensamma fiskeripolitiken, CFP. Kampanjen utmålade en bild av ett självständigt Storbritannien som genom att stänga ute resten av världen själva skulle skörda vad haven ger. Formuleringar som till exempel 'vår fisk' visar att frågan om äganderätt av naturtillgångarna i haven är i högsta grad relevant. Små kustsamhällen som sett sitt lokala fiske minska skulle återigen blomstra. Fiskarbefolkningen gav i stor utsträckning sitt stöd till Leave-kampanjen som vann folkomröstningen med en knapp majoritet. Folkomröstningen gav dock inga indikationer på hur utträdet skulle lösas eller hur de politiska överenskommelser som med nödvändighet behövde tas fram skulle utformas. Folkomröstning som politiskt instrument i tider av populism och missnöje kan få mycket stora konsekvenser för samhället vilket inte minst Brexit har visat. Folkomröstningsverktyget kan utnyttjas av bland annat populistpartier i manipulativa syften säger El-Wakil och McKay. De framhåller att ytterligare forskning är nödvändig och att såväl nackdelar som möjliga användningsområden lyfts (El-Wakil & McKay, 2020). Effekterna av *bullshit* i politiken är synliga i studien, inte minst visar det sig i reaktionerna då utfallet i förhandlingarna om ett handelsavtal offentliggjordes. Browning visar att för bevarandet av fantasin har ett misslyckande av Brexit sagts inte bero på det faktum att Brexit var ett luftslott utan på att det förhindrades av sabotörer (2019). Påhopp på såväl domare som offentliganställda har ägt rum i kölvattnet av Brexit vilket understryker Kovic m.fl. konstaterande att *bullshit* i politiken eller demokrati utan verklighetsanknytning bidrar till en ökad politisk polarisering (2019, s 11).

Fiskarbefolkningen i Storbritannien hade stora förväntningar på utfallet av omröstningen trots att det egentligen inte hade lovats någonting konkret. Detaljerna kunde inte diskuteras under kampanjen inför omröstningen då de var en fråga för regeringen och tog någon upp det på ett kritiskt sätt efter omröstningen utmålades de som stoppklossar i Brexit-processen. Uppenbarligen har fiskerieringen uppfattat att de har blivit lovade om inte guld och gröna skogar så i alla fall fisk och eget vatten. Naurin påvisar att medborgarnas uppfattning om vallöften eller snarare politiska löften styrs av flera faktorer. Önsketänkande och narrativet men även hur

politiken påverkar mig som person i min vardag är några exempel. Naurin påvisar att respondenterna i undersökningar bland annat baserade sina bedömningar om vallöftesuppfyllnad på vad de ansåg borde ha lovats (2011). Detta speglades också i fiskarbefolkningens reaktion då de visade sitt missnöje med förhandlingsutfallet för bland annat utländska båtars tillträde, kvotfördelning och utfallet i handelsöverenskommelsen trots att ingenting konkret hade lovats. Efter en lång övergångsperiod kämpar fiskenäringen delvis för sin överlevnad vilket inte minst exportstatistiken för de första månaderna 2021 visar (daily, 2021), en tydlig indikation på hur viktig tillgången till marknaden är. Fisken saknar värde om den inte går att sälja till ett rimligt pris.

Studien gör inte anspråk på att vara heltäckande den utgör snarare en inblick i ett fragment av Brexit, utfästelserna om fiskepolitiken och utfallet i faktisk politik. Metoden medger inte generalisering då jag har fokuserat på få utfästelser och studerat deras effekter på en begränsad sektor. Leave-kampanjen som bedrevs på i många fall populistiska grunder och åtminstone i denna del baserades på *bullshit* fick långtgående inverkan på så många. In i det sista valde såväl politiker som fiskets intresseorganisationer att vidmakthålla de utfästelser som hade lämnats eller utlästs av väljarna i Leave-kampanjen oaktat att de var orealistiska. Den politiska spelplanen har delvis ritats om, nya verktyg för kommunikation såsom sociala medier har kommit att användas allt mer samtidigt som de traditionella mediernas roll har förändrats. Det finns gott om intressanta forskningsfält: folkomröstningsinstrumentets användning, manipulation och användning av sociala medier i politiska kampanjer, olika aspekter av *bullshit* är några exempel. En studie av vilka effekter kombinationen av *bullshit*, populism och moderna kampanjmetoder har på tilltron till demokratin och det politiska klimatet skulle dock vara mycket intressant att se. Användningen av *bullshit* blir allt tydligare, jag väljer att avsluta med några ord hämtade ur On Bullshit:

He [*the bullshitter*] does not reject the authority of the truth, as the liar does, and oppose to it. He pays no attention to it at all. By virtue of this, bullshit is a greater enemy of the truth than lies are. Frankfurt (2005, s. 61)

Källförteckning

- Ares, E. (2019a). *Briefing Paper, The fisheries bill 2017-19* (8442). House of Commons Library, <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-8442/CBP-8442.pdf>
- Ares, E. (2019b). *Briefing Paper, Fisheries and Brexit* (8396). House of Commons Library, <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-8396/CBP-8396.pdf>
- Ares, E. (2020). *Briefing Paper, Fisheries Act 2020* (8994). House of Commons Library, <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-8994/CBP-8994.pdf>
- Ares, E. R., Chris; Ward, Matthew. (2017). *Debate Pack, The UK Fishing Industry (CDP 2017/0256)*. <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CDP-2017-0256/CDP-2017-0256.pdf>
- Ball, J. (2017). *Post-truth: How Bullshit Conquered the World*. Biteback Publishing. <https://books.google.se/books?id=0A6mAQAACAAJ>
- Barnes, R. (2009). *Property Rights and Natural Resources*. Hart Publishing. <https://doi.org/10.5040/9781472564733>
- BBC. (2016). *PM and Boris clash over EU fishing laws*. BBC. Hämtad 2021, 14 juni från <https://www.bbc.com/news/uk-36453416>
- BBC. (2020). *Post-Brexit trade: UK having its cake and eating it, says Boris Johnson*. Hämtad 2021, 9 juni från <https://www.bbc.com/news/uk-politics-55486081>
- Billiet, S. (2019). *Brexit and Fisheries: Fish and Chips Aplenty? The Political quarterly (London. 1930), 90(4), 611-619*. <https://doi.org/10.1111/1467-923X.12748>
- BrexitSham. (2018, April 23). *Cummings - Why leave won the referendum* Youtube, Brexit Shambles. https://www.youtube.com/watch?v=CDbRxH9Kiy4&ab_channel=BrexitSham
- Browning, C. S. (2019). *Brexit populism and fantasies of fulfilment. Cambridge review of international affairs, 32(3), 222-244*. <https://doi.org/10.1080/09557571.2019.1567461>

Collins, J. (2019). "The facts don't work": The EU referendum campaign and the journalistic construction of 'Post-truth politics. *Discourse, context & media*, 27, 15-21. <https://doi.org/10.1016/j.dcm.2018.04.009>

Commission, E. (2021). *Common fisheries policy CFP*. European Commission. Hämtad 2021, 5 juni från https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/policy/common-fisheries-policy-cfp_en#ecl-inpage-564

Daily, T. F. (2020). *Mixed reactions in Scotland as UK Fisheries Act 2020 signed into law*. The Fishing Daily. Hämtad 2021, 5 maj från <https://thefishingdaily.com/latest-news/mixed-reactions-in-scotland-as-uk-fisheries-act-2020-signed-into-law/>

daily, T. f. (2021). *ONS reports UK Fish and shellfish exports fell by 83% in January 2021*. The Fishing Daily. Hämtad 2021, 5 maj från <https://thefishingdaily.com/featured-news/ons-reports-uk-fish-and-shellfish-exports-fell-by-83-in-january-2021/>

Dallison, P. (2017). *A brief history of having cake and eating it*. Politico. Hämtad 2021, 14 juni från <https://www.politico.eu/article/a-brief-history-of-having-cake-and-eating-it/>

Dowler, C. (2018). *Revealed: the millionaires hoarding UK fishing rights*. Greenpeace. Hämtad 2021, 3 maj från <https://unearthed.greenpeace.org/2018/10/11/fishing-quota-uk-defra-michael-gove/>

Dowler, C. (2019). *Privatising the seas: how the UK turned fishing rights into a commodity*. greenpeace. Hämtad 2021, 5 maj från <https://unearthed.greenpeace.org/2019/03/07/fishing-brexit-uk-fleetwood/>

Duffy, B. (2014). Perceptions and Reality: Ten Things We Should Know About Attitudes to Immigration in the UK. *The Political quarterly (London. 1930)*, 85(3), 259-266. <https://doi.org/10.1111/1467-923X.12096>

El-Wakil, A., & McKay, S. (2020). Disentangling Referendums and Direct Democracy: A Defence of the Systemic Approach to Popular Vote Processes. *Representation (McDougall Trust)*, 56(4), 449-466. <https://doi.org/10.1080/00344893.2019.1652203>

Esaiasson, P. (2017). *Metodpraktikan : konsten att studera samhälle, individ och marknad* (Femte upplagan ed.). Stockholm : Wolters Kluwer.

Fishingnews. (2016). *Fishing for Leave campaign launched*. Fishingnews. Hämtad 2021, 1 september från <https://fishingnews.co.uk/news/fishing-for-leave/>

Fishingnews. (2019). *Johnson guarantees no Brexit fisheries and trade link*. Fishingnews. Hämtad 2021, 14 juni från <https://fishingnews.co.uk/features/pm-brexit-fishing-pledge/>

Frankfurt, H. G. (2005). *On bullshit*. Princeton, NJ : Princeton University Press. https://books.google.se/books/about/On_Bullshit.html?id=bFpzNItiO7oC&redir_esc=y

Gordon, M. (2016). The UK's Sovereignty Situation: Brexit, Bewilderment and Beyond *King's Law Journal: 'Brexit Means Brexit' - But What Does Brexit Mean?*, 27(3), 333-343. <https://doi.org/10.1080/09615768.2016.1250465>

Government, H. (2018a). *The future relationship between the united kingdom and the european union*. HM Government https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/786626/The_Future_Relationship_between_the_United_Kingdom_and_the_European_Union_120319.pdf

Government, (2018b), Sustainable fisheries for future generations. Department for Environment Food & Rural Affairs (DEFRA) https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/722074/fisheries-wp-consult-document.pdf

Greenpeace. (2018a). *UK Government: Support sustainable fishing*. greenpeace. Hämtad 2021, 5 maj från <https://act.greenpeace.org/page/28397/action/1?locale=en-GB>

Greenpeace. (2021). *Sustainable fishing*. Greenpeace. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.greenpeace.org.uk/challenges/sustainable-fishing/>

Haughton, T . It's the slogan, stupid: The Brexit Referendum. University of Birmingham, research, perspectives. Hämtad 2021, 5 september från <https://www.birmingham.ac.uk/research/perspective/eu-ref-haughton.aspx>

Hjul, J. (2016). *Honour fishing promises – Grimsby MP*. Fish Farmer. Hämtad 2021, 14 juni från <https://www.fishfarmermagazine.com/news/honour-fishing-promises-grimsby-mp/>

Hobolt, S., Tilley, J., & Leeper, T. (2020, 08/10). Policy Preferences and Policy Legitimacy After Referendums: Evidence from the Brexit Negotiations. *Political Behavior*. <https://doi.org/10.1007/s11109-020-09639-w>

- Hopkin, J., & Rosamond, B. (2018). Post-truth Politics, Bullshit and Bad Ideas: 'Deficit Fetishism' in the UK. *New political economy*, 23(6), 641-655.
<https://doi.org/10.1080/13563467.2017.1373757>
- Jacobs, K. (2018). Referendums in times of discontent. *Acta Politica*, 53(4), 489-495.
<https://doi.org/10.1057/s41269-018-0116-y>
- Kirkman, A. (2020). *Ministers give themselves 'licence to fail' as they dodge urgent nature targets*. greenpeace. Hämtad 2021, 5 maj från
<https://www.greenpeace.org.uk/news/ministers-give-themselves-licence-to-fail-as-they-dodge-urgent-nature-targets/>
- Kovic, M., Caspar, C., & Rauchfleisch, A. (2019). Motivated cognition, conspiratorial epistemology, and bullshit: A model of post-factual political discourse.
<https://doi.org/10.31235/osf.io/bnv2m>
- Laffan, B. C., Lorenzo. (2018). *2017: Europe's bumper year of elections*. European University Institute. <https://doi.org/10.2870/66375>
- Macdonald, E. (2021). *Letter to Prime Minister from SFF Chief Executive*. SFF. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.sff.co.uk/letter-to-prime-minister-from-sff-chief-executive/>
- Marshall, H., & Drieschova, A. (2018). Post-Truth Politics in the UK's Brexit Referendum. *New Perspectives*, 26(3), 89-177. <https://doi.org/10.1177/2336825X1802600305>
- McClenaghan, M. B., Crina. (2016). *Big Fish quota barons squeeze out small scale fishermen*. Greenpeace. Hämtad 2021, 5 maj från
<https://unearthed.greenpeace.org/2016/05/15/investigation-big-fish-quota-barons-squeeze-out-small-scale-fishermen/>
- MMO, D. (2020). *Exporting or moving fish from the UK*. DEFRA & MMO. Hämtad 2021, 14 juni från <https://www.gov.uk/guidance/exporting-or-moving-fish-from-the-uk>
- Morris, C. B., Oliver. (2021). *Brexit trade deal: What does it mean for fishing?* BBC. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.bbc.com/news/46401558>
- Nationalencyklopedin. (u.å) *Fiskekrig* Hämtad 2021, 3 maj från
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/fiskekrig>

Naurin, E. (2011). *Election Promises, Party Behaviour and Voter Perceptions*. Palgrave Macmillan UK, London. <https://doi.org/10.1057/9780230319301>

Newson, N. (2020). *Fisheries Bill [HL] HL Bill 71 of 2019-21*. House of Lords, Library briefing. <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/LLN-2020-0051/LLN-2020-0051.pdf>

NFFO. (2016). *Brexit offers 'opportunity for radical change' says UK fisheries minister*. NFFO. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.nffo.org.uk/brexit-offers-opportunity-for-radical-change-says-uk-fisheries-minister/>

NFFO. (2018b). *Fishing News interviews Barrie Deas*. NFFO. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.nffo.org.uk/fishing-news-interviews-barrie-deas/>

NFFO. (2018c). *White Paper*. nffo. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.nffo.org.uk/white-paper/>

NFFO. (2020a). *Fisheries Act 2020*. nffo. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.nffo.org.uk/fisheries-act-2020/>

NFFO. (2020b). *Fishing: A red line issue*. nffo. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.nffo.org.uk/fishing-a-red-line-issue/>

NFFO. (2020c). *"Miniscule, Marginal, Paltry, Pathetic"*. NFFO. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.nffo.org.uk/miniscule-marginal-paltry-pathetic/>

NFFO. (2020d). *Boris Johnson's Edward Heath Moment*. NFFO. Hämtad 2021, 1 september från <https://www.nffo.org.uk/boris-johnsons-edward-heath-moment/>

NFFO. (2020e). *11th Hour*. NFFO. Hämtad 2021, 1 september från <https://www.nffo.org.uk/11th-hour/>

NUTFA. (2018). *NUTFA News*. NUTFA. Hämtad 2021, 5 maj från <http://www.nutfa.org/news/4543399182>

NUTFA. (2020). *Taking back control – of what, and for who?* NUTFA. Hämtad 2021, 5 maj från https://static.s123-cdn.com/uploads/3886904/normal_5fd1e8abbf171.pdf

- NUTFA. (2021). *About*. New Under ten Fishermen's Association. NUTFA hämtad 21-05-05 from <https://www.nutfa.co.uk/about>
- O'Dwyer, M. (2018). The intersectional politics of bullshit. *European Journal of Politics and Gender*, 1(3), 405-420. <https://doi.org/10.1332/251510818X15395100533121>
- Parliament, U. (2021). *How are laws made?* UK Parliament. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.parliament.uk/about/how/laws/>
- Party, T. C. a. U. (2019). *Get Brexit Done Unleash Britian's Potential*. The Conservative and Unionist Party Manifesto 2019. https://assets-global.website-files.com/5da42e2cae7ebd3f8bde353c/5dda924905da587992a064ba_Conservative%202019%20Manifesto.pdf
- Press, O. U. (2016). *Word of the Year 2016*. Oxford Univesity Press. Hämtad 2021, 3 maj från <https://languages.oup.com/word-of-the-year/2016/>
- Reed, M., Courtney, P., Urquhart, J., & Ross, N. (2013, 01/31). Beyond fish as commodities: Understanding the socio-cultural role of inshore fisheries in England. *Marine policy*, 37, 62–68. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2012.04.009>
- Riddell, P. (2018). *SFF welcomes UK government White Paper on fisheries*. SFF. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.sff.co.uk/sff-welcomes-uk-government-white-paper-fisheries/>
- Riddell, P. (2020). *No Brexit betrayal, warns SFF*. SFF. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.sff.co.uk/no-brexit-betrayal-warns-sff/>
- SFF. (2016a). *Scottish Fisheries Post-Brexit: A Sea of Opportunities*. SFF. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.sff.co.uk/scottish-fisheries-post-brexit-sea-of-opportunities/>
- SFF. (2016b). *Scottish Fishing Synopsis of actions*.SFF. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.sff.co.uk/wp-content/uploads/2016/07/Scottish-Fishing-Synopsis-of-actions.pdf>
- SFF. (2021). *Scottish Fishermen's Federation*. SFF. Hämtad 2021, 5 maj från <https://www.sff.co.uk/>
- Shropshirestar. (2016). *Brexit and the EU Referendum: UKIP leader Nigel Farage delivers 'Leave' rallying cry during visit to region*. shropshirestar. Hämtad 2021, 14 juni från

<https://www.shropshirestar.com/news/2016/04/21/ukip-leader-nigel-farage-in-visit-to-region/>

Svensson, A. (2016, 2016-11-16). *Post-truth är årets engelska ord*. Hämtad 2021, 3 maj från <https://spraktidningen.se/blogg/post-truth-ar-arets-engelska-ord>

Symes, D., & Phillipson, J. (2019). 'A sea of troubles' (2): Brexit and the UK seafood supply chain. *Marine policy*, 102, 5-9. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2019.01.015>

van Rijn, T., & Wakefield, J. (2020). Post-Brexit: Untangling the fishing mesh. *Maastricht journal of European and comparative law*, 27(5), 660-683. <https://doi.org/10.1177/1023263X20951127>

Weir, S., & Kerr, S. (2020). Enclosing the right to fish: A Q-study into fishers' attitudes to rights in Scottish fisheries. *Ocean & coastal management*, 187. <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2020.105116>

